

geresigneerde toon van Barck die op 23 mei, toen hij Jan Claeszoon uitbetaalde, geen illusies meer had over galei en beelden.

Maar als nu eens een Rotterdamse Geus in een chauvinistische bui Erasmus' beeld zou hebben beschermd...!! Zoals dat gaat bij een partijtje jeu de boules – je denkt er te zijn, dan gooit één worp alles in een nieuwe positie –, er dient bezien te worden welke mogelijkheden althans zich voordoen, nu bij de bekende beelden zich dit beeld van 1572 voegt!

Daar is allereerst *het houten beeld op de Markt*, dat Arent van Buchell in 1583 en Leicester c.s. in 1586 hier zagen ¹²). Naar Van Buchell's schets mogen we ons een voorstelling maken van het stenen beeld van 1557, waarvan het houten beeld een copie was. Heeft Jan Claeszoon zich in 1572 óók dat (zijn?!) stenen beeld als voorbeeld gekozen? Het lijkt niet onwaarschijnlijk. Dan is er een kans, dat deze Erasmus, van Zierikzee naar Rotterdam gekomen, de nieuwe magistraat op de gedachte heeft gebracht dit beeld van de galei als copie te gebruiken. Hoelang de galei nog met het beeld in de vaart is geweest? Of is het beeld er direct afgehaald? We weten niets. Als Melchior het beeld goed geschilderd heeft, kan het een tijdje zijn meegegaan – Van Buchell zegt ook niet, dat het jaar van plaatsen 1583 is. Naar men weet, tekende hij geboorte- en sterfdatum onder Erasmus. Dat het geboortjaar van de Rotterdamse traditie afwijkt, 1465 in plaats van 1467, zou erop kunnen wijzen, dat hij iets anders c.q. niets zag en naar eigen inzicht een en ander heeft ingevuld – dat het stenen beeld zo'n opschrift (met 1467!) heeft gehad, ligt in de rede en zal Van Buchell ook wel hebben geweten. Volgens Stow, die in Leicester's gevolg in 1586 hier was, 'the townsmen had made... in the middle of the marketplace the whole proportion of... Erasmus..., under whom was written Erasmus Rotherodame'. Dát opschrift komt overeen met het door Barck vermelde! En zou kunnen pleiten voor de gelijkstelling van het door Jan Claeszoon gesneden beeld en de copie.

Verder is daar natuurlijk de *Erasmus van het schip De Liefde*, eerder *Erasmus* geheten ¹³). De Erasmus, die Van Buchell zag, had de open bijbel in de rechterhand, de Japanse Erasmus had het boek in de linkerhand: identiek kunnen zij dus niet zijn. Stel dat Jan Claeszoon een *eigen* ontwerp heeft gevolgd: dat dat zó los heeft gestaan van de gangbare uit de bestaande grafiek als het stenen beeld met zijn felle beweging van Erasmus als predikant doet, is dan niet waarschijnlijk. Heeft Barck hem in dezen van advies gediend? ¹⁴). Zijn opdrachtgever behoefde hem overigens wel geen raad te geven,